

Kòkòbì Páulũ ní sǐ sǐ sǐ 'bá Pīlípóyī vé rĩ pi ní rĩ Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ùlũngará

Kǔrú Pīlípóyī vé rĩ āngũ Mākēdōnīyā vé rĩ agá, Mākēdōnīyā ri āngũ Gĩrĩkĩ vé rĩ agá, wọọkọ úrúlé rú rĩ gé. Páulũ sē tị Múngú vé rĩ kǔrú Pīlípóyī vé rĩ agá (Ẹzị 16). Í'dó kǎnísǎ 'dǎlé. Ílì kárákará ã vùdrĩ gé, gōkí Páulũ ri 'beé jó āngũ ù'yízú rĩ agá. 'Bá kǎnísǎ Pīlípóyī vé rĩ agá rĩ pi sǐkí Páulũ ní mǔfēngǎ. Páulũ sǐ kòkòbì 'dĩri sǐé òwò'dífò sǐzú kọpi ní.

Kòkòbì rĩ agá, 'yo Kǔrĩsītīyǎnĩ rĩ pi ní kǐnĩ, 'í ru drǎngará ku. Gō kọpi ẽ ẹsị ímbá kǐnĩ, 'bá rĩ pi dō ri kọpi ọcũ ùnjí ùnjí, lē kọpi ã tukí pá títí ìvé ẹ'yīngará agá. 'Yo kọpi ní kǐnĩ, lē kọpi ẽ íngúkí ì ku, kọpi ã adríkí ẹsị be mǎdǎ, sǔ Kúrísítō vé rĩ tịnị. Lũ kọpi ní kǐnĩ, kọpivé adringará Kúrísítō agá 'dĩri, Múngú sē kọpi ní nĩ. Kúru gō 'yoó kọpi ní kǐnĩ, 'bá ùnjó rú rĩ pi ri āngũ ímbá 'yo kǐnĩ, mērē Yāhùdĩ rĩ pi ní rií 'duyú ngaá rĩ, Múngú lũ kọpi ní nĩ. 'Bo lē kọpi ã 'dukí 'bá ùnjó rú 'dĩ'bee vé tã ngaá ku.

¹ Ma Páulũ 'i, 'bá ìrĩtrọ Tīmōtéyō be átí'bá Kúrísítō Yésũ vé ni, á sǐ kòkòbì 'dĩri sǐé 'bá Yésũ ri ẹ'yĩ'bá gí, adri'bá kǔrú Pīlípóyī vé rĩ agá rĩ pi ní, drĩkoma rĩ pi ní, āzini dǐkòñĩ rĩ pi ní.

2 Ẹsì múké āzini tākíri 'bá Ẹtẹpì Múngú vé rī, āzini 'bávé Úpí Yẹsũ Kúrísítō vé rī ā adri ĩmi be.

Páulũ zì Múngú ri 'bá Pīlīpóyī vé rī pi ní

3 Sâ céré má kãdō rií ĩmi tâ ũsũú, má ri Múngú ní ōwō'dífō sē.

4 Ú'dú céré má kãdō rií Múngú ri zì ĩmi ní, ma ri zì āyĩkō be má ẹsì agá,

5 ā'diātāsīyā má ní rizú ú'dúkọ múké Kúrísítō vé rī ũlūngárá gá, ĩmi rikí ma ẹtĩ ĩ, í'dózú ú'dú ĩmi ní ẹsì újázú rī gé 'dāá, cĩngbá āndrũ sī.

6 Á nī áamá múké 'yozú kínī, Múngú í'dó rií tâ múké 'oó ĩmí ẹsì agá gí, ĩri tâ múké 'dĩri 'o mužú ĩmí ẹsì agá dđi dđi, cĩngbá ú'dú Kúrísítō Yẹsũ ní ĩgōzú rī gé.

7 Á lē ĩmi ambamba, ĩri pìrì má ní rizú ĩmi tâ ũsũzú 'díní ānī. 'Yíkí ma jó ĩ ní rizú āngũ ũ'yízú rī agá, má ní ú'dúkọ múké Kúrísítō vé rī ũlũú 'yoó kínī, ĩri tâ áda rī ā tâ sī, 'bá ālěkí ẹsì múké Múngú vé rī ĩmi be trù.

8 Múngú nī rá 'yozú kínī, ádarú á lē ĩmi ambamba, sũ Kúrísítō Yẹsũ ní ĩmi lēé rī tịnị.

9 Ma ri Múngú ri zì ĩmi ní, lē Múngú ā sē ĩmi lěkí ĩmi lēlē ĩmi āsámvú gé sī, ā sē ĩmi ní tâ nīngárá, ĩmi ámakí rí tâ múké pi āsámvú tâ ũnjí be rī ānī,

10 ā sē rí ĩmi ĩpěkí rí tâ pìrì rī áyu, ĩmi adrikí rí ule, ũnjĩkányā ākó, cĩngbá ú'dú Yẹsũ Kúrísítō ní ĩgōzú rī gé.

11 Yẹsũ Kúrísítō ā sē ĩmi adrikí 'bá tâ 'o'bá pìrì ni pi, ẹ íngúkí rí Múngú ri, āzini ẹ ĩnjĩkí rí ĩri ānī bēnī.

Páulū vé 'yīngára

12 Má édrīpīi má ómvúpīi má ní lēélē rī pi, á lē lūú ĩmi ní kīnī, ā 'yīkí dō ma jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá drāāāsīyā, ẹzī ĩ ní rizú ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlūzú rī tu pá ālunáni kuyé, 'bá kárakará ịsúkí ú'dúkó múké Kúrísítō vé 'dīri yīi rá.

13 Sē 'bá Rómā gá rī pi, āzini āngaráwá ri'bá 'bāgú vé āngū ũtē'bá rī pi nīkí amá rá 'yozú kīnī, 'yīkí ma jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá, má ní riú ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlūú rī sī.

14 Ā 'yīkí dō ma kú jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá drāāāsīyā, 'bá Úpí Yēsū ri ẹ'yī'bá gí rī pi rikí ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlūú mužú ũrī ākó.

15 'Bá urukọ'bée rikí ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlūú, ā'diātāsīyā kọpi lēkí 'bá ĩ pámvú ũbī'bá rī pi ā ndē mávé rī rá, 'bo 'bá urukọ'bée rikí ũlūú mužú ẹsị múké sī.

16 'Bá Kúrísítō vé tā ũlū'bá ẹsị múké sī rī pi lēkí ma lēlē, kọpi nīkí rá 'yozú kīnī, 'yīkí ma jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá, má ní ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlūú rī sī.

17 'Bá ẹsị 'bā'bée má drīgē ũnjí rī pi rikí Kúrísítō vé tā ũlūú, ā 'dukí ri ívé tā 'bāā āmbúgú mávé rī ndēé. Kọpi rikí tā rī 'oó 'dīni, mâ nya rí ịzāngā jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá aní.

18 'Bá 'dī'bée dō ri Kúrísítō vé tā ũlū ẹsị múké sī yā, dōku ẹsị ũnjí sī yā, kọpi ā ũlūkí mužú ịyí. Ma adri āyīkō sī, ā'diātāsīyā kọpi ri ú'dúkó múké Kúrísítō vé rī ũlū mužú.

19 ĩmi ní má ní Múngú ri zīj rī sī, āzini Índrī Yēsū Kúrísítō vé rī ní mâ ịzā koó rī sī, ịri sē

Múngú ri ímú ma ọyọ tã ũkpó ũkpó ma ísúpi rĩ agásĩ rá.

²⁰ Á 'bã mã ẹsì agá nǒlé, á lě tã má ní drĩnjá sēepi ní 'oó ku, dō ngá rĩ drāngará yã, dō ídrĩngará yã, á lě adrií ữrĩ sĩ ku. Ma nóni átá ữrĩ ãkó, ẽ ìnjĩkí rí Kúrísítō ri ãní tã má ní 'oó rĩ sĩ.

²¹ Mávé adringará ídri rú nǒri, ma ri Kúrísítō ri ìnjĩ, á drã dō gí, ma tã múké ísú rá.

²² Ma dō ri adri mužú ídri rú, ìri sē ma ẹzì Kúrísítō vé rĩ nga mužú ãní múké. Á nĩ ngá má ní lěé ìpěé rĩ kuyé.

²³ Tã ìrĩ 'dĩ'bée agá, á nĩ kuyé, ma dō tã ngōri ìpě. Á lě mã drã rá, mã mù rí adrií Kúrísítō be.

²⁴ 'Bo ìri múké má ní adrizú ídri rú, mã ko rí ìmi ìzã.

²⁵ Á nĩ áamá múké 'yozú kínĩ, ma ícọ adri mužú ídri rú rá, mã ko rí ìmi ìzã, ìmi tukí rí pá títì ìmivé ẹ'yĩngará agá, ìmi adrikí rí àyĩkō sĩ.

²⁶ Kúru má kãdō gōo ma ẹndijì mužú ìmi ndreé, ìmi adri àyĩkō sĩ àmbúgú tã Kúrísítō Yẹsũ ní 'oó má ní rĩ sĩ.

²⁷ Tã àmbúgú agaápi rá rĩ, lě ìmivé adringará ã adri múké, ẽ ìnjĩkí rí ọ'dúkọ múké Kúrísítō vé rĩ ãní. Á mù dō ìmi ndreé rá, dōku á mù dō drĩ ìmi ndreé kuyé, mã yì 'yozú kínĩ, ìmi rì tã 'du nga trú yìkì àlu sĩ, 'bá rĩ pi ìjízú ọ'dúkọ múké Kúrísítō vé rĩ ẹ'yìzú.

²⁸ Ari'ba rĩ pi ìmgbēkí dō ìmî mì, lě ìmi 'okí ữrĩ sĩ ku. 'Dĩri lũ kọpi ní kínĩ, Múngú ri úm̀vúlésĩ ímú sē kọpi ìzãngã nya mužú ọ̀dđ ãkó, 'bo Múngú ri ìmi pa ìzãngã 'dĩri agásĩ rá.

29 Múngú sē ĩmi ní drīlé múké 'dīri Kúrísítō ri ẹ'yīzú 'yéná áyu kuyé, drīlé múké ĩ ní sēé ĩmi ní 'dīri agá, ĩmi kpá ĩzāngā nya ĩndī Kúrísítō ā tā sī.

30 ĩmi ndrekí ándúru ĩzāngā má ní nyaá ĩrivé tā sī rī rá, ĩmi yìkí rá, ma ri ĩzāngā rī nya mužú drīdrī, ĩmi kpá nóni ri ĩzāngā má ní nyaá rī nya.

2

Lē ĩmi adrikí sū Kúrísítō tīnī

1 Kúrísítō ri ĩmī ẹsị ímbá nī, lēngará ĩrivé rī, ĩri ĩmī ẹsị ímbá nī, Índrí Múngú vé rī, ĩri ĩmi úmú nī, ĩri sē ĩmi ẹsị 'bā rizú ĩmi ọgūpīi ẹ ĩzā kozú.

2 Nóni lē ĩmi 'okí tā má ní áyīkō sēépi ni, ĩmi yìkí ĩmi yiyi ĩmi ásámvú gé sī, ĩmi lēkí ĩmi lēlē. Yìkì ĩmivé tā 'ozú rī ā adri ngá ālu.

3 Lē ĩmi 'dukí ĩmivé tā 'bāá āmbúgú ĩmi ọgūpīi vé rī ndéé ku, lē ĩmi íngúkí ĩmi ku, lē ĩmi 'dukí ĩmi ọgūpīi vé tā 'bāá āmbúgú, ā ndē ĩmivé rī rá, lē ĩmi 'bākí ĩmi adrií mādā.

4 Lē 'bá ālu ālu ā ri 'i tā ũsū áyu ku, lē ā ũsū 'bá urukọ'bée ā tā ĩndī.

5 Lē yìkì ĩmivé tā 'ozú rī, ā adri sū Kúrísítō Yēsū vé rī tīnī.

6 Yēsū ā ngúlúpí ā adri dō Múngú 'i drāáāsīyā, 'du ívé tā 'bāá Múngú be trōtrō kuyé,

7 'bo 'du ívé íngúngará ā tā 'bāá mādāṅáṅá, 'du 'i 'bāá kuú átí'bá rú, tìkí ĩri ĩfūú 'bá áda rú.

8 Kā ĩri tīi ĩfūú 'bá áda rú, 'bā 'i kú tā be mādāṅáṅá, 'du tā Múngú vé rī ngáá rá,

adi 'i sēē drāá peṭi alambaku* sīgé.

⁹ Múngú sē ĩri ícá āmbúgú 'bũ gé 'dāá tā 'dĩri sī, sē ĩri ā rú kú ndē 'bá rĩ pi vé rĩ céré.

¹⁰ Yēsũ ā rú sī, 'bá 'bũ gé rĩ pi, vũ drĩgé rĩ pi, āzini 'bá ĩ ní sī nyōókú agá rĩ pi ārēvú céré ímú kũmũcí ũtĩ vũgá.

¹¹ 'Bá rĩ pi ārēvú céré ímú 'yo, Yēsũ Kúrísítō ri Úpí, ĩri sē ĩ ímú Ẹtẹpi Múngú ri íngúngũ.

Adringára ũtúnjá agá rĩ

¹² ĩmi mávé ũndĩ má ní lēélē rĩ pi, lókí má ní adrizú ĩmi be trú rĩ gé, ĩmi 'dukí tā má ní ẹzĩ ĩmi ní rĩ ngaá rá, nóni ma dō 'dāáyo ĩmi āsámvú gé, lē ĩmi 'dukí tā rĩ ngaá ándúrú ĩmi ní ngaá drĩdrĩ 'dāri ndéé. Lē ĩmi ngakí ẹzĩ Múngú vé rĩ ũkpō sī, ĩmi adrikí ũrĩ sī Múngú sī, lē ĩmĩ ẹsĩ ā yāyā ĩrivé tā sī, Múngú ā pa rí ĩmi āní bēnĩ.

¹³ Múngú ri ẹzĩ nga ĩmĩ ẹsĩ agá, ĩri ri ĩmi ní úvá sē ẹzĩ ívé rĩ 'duzú ngazú nĩ.

¹⁴ Lē tā ārēvú céré ĩmi 'okí mužú unungará ākó, dōku āgátá ākó,

¹⁵ ā'diātāsīyā 'bá āzi ā ọwụ rí ĩmi ku. ĩmi kádō ríí adrií 'bá vũ drĩgé rĩ pi āsámvú gé, lē ĩmi adrikí anji Múngú vé nĩ pi rú, ũnjĩkānyā ākó. Lē ĩmi adrikí uletere 'bá ũnjĩ rĩ pi ẹndreṭi gé, sũ línýā ní dīĩ rĩ tĩnĩ.

¹⁶ Lē ĩmi ũlũkí ú'dúkó múké ídri 'dání'dání rĩ ịsúzú rĩ kọpi ní, ú'dụ Kúrísítō ní ịgōzú 'dāri kádō

* **2:8 2:8** *Peṭi alambaku*: 'Bá Rómā vé rĩ pi ri 'bá tā 'o'bá ũnjĩ rĩ pi gbā mūsúmārĩ sī peṭi alambaku sīgé, ĩri sá 'du áco kọpi íbì drā ndō, kọpi ịzāngā nya ambamba drāngará rĩ gé.

íca, mâ íngú rí ma 'yozú kínĩ, ẹ̀zị má ní ngaá rĩ drã kána kuyé.

¹⁷ Ẹ̀'yīngára ìmivé rĩ sē ìmi ní ìmivé ídri adizú sēzú rṛbṛṅṅṛ rú ẹ̀zị ngazú Múngú ní ǎní. Á drã dṛ ìmivé tǎ sī rṛbṛṅṅṛ rú gí, ma adri ǎní ǎyīkṛ sī.

¹⁸ Ìmi kpá adri ǎyīkṛ sī má sī.

Tīmōtáyō pi Ẹ̀pǎfūrōdítǎ be

¹⁹ Úpí Yēsū Kúrísítō ǎ'yī dṛ rá, má ẏsṛ, á lē Tīmōtáyō ri pēé mužú ìmi vúgá 'dīlé, kǎdṛ ìmví ìgṛṛ má vúgá nṛlé, ẹ̀ ìmú rí tǎ ìmi ní ríí 'oó rĩ ũlũú má ní, mâ ẹ̀sī ẹ̀ ịsú rí ǎyīkṛ ǎní.

²⁰ 'Bá ǎzi má ní ịsú úvá be sṛpí Tīmōtáyō tṛnì ìmivé tǎ ẏsṛpí ni 'dǎáyo.

²¹ ǎ'diātāsīyǎ 'bá ǎlu ǎlu lē úvá 'bǎá rizú tǎ 'í ní lēé rĩ 'ozú, 'bǎ úvá tǎ Yēsū Kúrísítō vé rĩ 'ozú ku.

²² 'Bo ìmi nṛkí á má rá 'yozú kínĩ, Tīmōtáyō ícṛ gí ívé ẹ̀'yīngára agá, ǎ'diātāsīyǎ 'bá rikí ẏ'dúkṛ múké rĩ ũlũú ìri be trú, sṛ mvá pi ní ẹ̀zị ngaá ẹ̀tẹ̀pí be trú rĩ tṛnì.

²³ Má ẏsṛ, á lē ìri pēé mužú mbēlṛṅǎ ìmi vúgá 'dīlé, á nṛ dṛ tǎ ìmúpi 'i ngaápi má rṛ'ba gá rĩ ũgbále gí ká.

²⁴ Á nṛ rá, Úpí ri ǎ'yī má ní rá, ma muž ìmi ndre mbēlṛṅǎ nṛgṛ rá.

²⁵ Má ẏsṛ, á lē Ẹ̀pǎfūrōdítǎ ìmi ní ìpēé ìmú mâ ìzǎ koó rĩ pēé gṛṛ ìmi vúgá 'dīlé ũzi. ẏri má ógúpí, ǎngaráwá Úpí Yēsū Kúrísítō vé ni, 'bá rikí ẹ̀zị ngaá ìri be trú, ìmi ìpēkí ìri ìmú mâ tǎ mbaá.

26 Ēpāfūrōdītā 'bā 'ī ɛsī céré lēzú mužú ĩmi ndrezú, 'bo adri yīkī sī, ĩri ní yīī 'yozú kīnī, ĩmi yīkī kīnī, drā ru 'i nī rī sī.

27 Ádarú drā ru ĩri ũnjí ũnjí, ĩri kōdō drādrā, 'Bo Múngú ndre ĩrivé ĩzāngā, Múngú ídrí ĩri rá. Múngú ndre ĩrivé ĩzāngā ó'dúkūlẹ kuyé, ndre kpá ĩzāngā má ɛsī agá rī rá, má ɛsī ā gō rí ĩzāngā āzi† nyaá ku.

28 Á 'bā má yīkī céré Ēpāfūrōdītā ri pēzú gōzú ĩmi vúgá 'dílé, ĩmi kádō ĩri ndreeé, āyīkō ri ĩmi fụ ambamba, ĩzāngā má ɛsī agá rī gō de rá.

29 Lē ĩmi ɛ'yīkī ĩri āyīkō sī Úpí ā rú sī, ĩmi ĩnjīkí ĩri ĩnjīnjī. ĩri múké ĩmi ní 'bá ɛzī nga'bán Kúrísítō ní sū Ēpāfūrōdītā ní ngaá rī tīnī rī pi ĩnjīzú ĩnjīnjī.

30 ĩmi ĩnjīkí Ēpāfūrōdītā ri, ā'diātāsīyā drā kōdō ɛzī Kúrísítō vé rī ā tā sī gí, adi 'i ríí ɛzī ĩmi ní kōdō lēé ímú ngaá má tā mbazú rī ngaá má be trú. Āngū rī ní adrií rárá rú rī sī, ĩmi ícókí ímú ɛzī rī ngaá ku.

3

'Bá Múngú ní ícó ā'yīí rá rī

1 Má ɛdrípīí má ómvúpīí má ní lēélē rī pi, Úpí agá, lē ĩmi adrikí āyīkō sī! Má ícó āndēé tā rī ā ũlūngará ĩmi ní dīí dīí rī sī ku, ma ri tā rī ɛndí ũlū 'dīnī, ā ko rí ĩmi ĩzā múké.

† 2:27 2:27 ĩzāngā āzi: ĩzāngā āzi 'dīri, té dō Ēpāfūrōdītā drā rá, Páulū ɛ ɛsī ri té ĩzāngā nya rá. Páulū ri drī ri ĩzāngā nya jó ĩ ní rizú āngū ũ'yīzú rī agá. 'Í lā Pīlīpóyī 1:13.

² Īmi zīkí ĩmî mī 'bá tã 'o'bá sũ ũcógú tīnī 'dī'bée sī! Kôpi 'bá ri'bá ũnjīkãnyã 'o'bá ni pi, kôpi ri si 'bá Yēsũ ri ẽ'yī'bá gí rī pi vú sī kīnī, lē kôpi ã úlīkí ĩ ágélé ẽ tī rá.*

³ 'Bo 'bâ ri'bá Múngú ri ĩnjī'bá ũkpõ Índrí Uletere rī vé rī sī nõ'bée, 'bâ ri Kúrísítõ Yēsũ ri íngú, ẹsī agá, līkí 'bâ gí,† rụ'bá vé lịngará, 'bá ícókí ẹsī 'bãá drịgẹ ni gé ku.

⁴ Ma té kōdō ícō ma íngú tã má ní 'oó rī pi sī rá. 'Bá rī ũsũ dō kīnī, 'i 'i íngú tã 'í ní ngáá rī sī rá, ma kpá ma íngú aga rá.

⁵ Kâ ma tĩí, má adri caá ú'dụ ãrõ, ĩ ní mâ ágélé ẽ tī lizú. Ma Īsērélẹgú, sụrụ Běnyẹmīnẹ vé rī agá. Ma Ēbérẹgú, Ēbérẹgú tī ma nĩ. Má ní adrii Fārúsī‡ rī sī, ma ri tãimbị Mósē vé rī 'dụ nga.

⁶ Má ní ẹsī 'bãá Múngú drịgẹ rī ã tã sī, á ri 'bá Yēsũ ri ẽ'yī'bá gí rī pi ọcũú ũnjí ũnjí, á 'bã ẹsī rizú tãimbị Mósē vé rī 'dụzú ngazú pịrị, ũnjīkãnyã ãkó.

⁷ Má ũsũ tã ándúrú má ní rií 'oó rī pi múké, 'bo nóni má ní Kúrísítõ ri ẽ'yīí gí rī sī, á ndre tã

* **3:2 3:2** *Ágélé ẽ tī lịngará:* Múngú lū Ābūrāmā ní kīnī, anjī āgõ Ābūrāmā vé rī pi adrikí dō caá ú'dụ ãrõ gí, lē ã úlīkí kôpi ã ágélé ẽ tī rá, lüzú kīnī, kôpi anjī Múngú vé ni. 'Bá rī ã'yī dō 'í ágélé ẽ tī sēe lị gí, ĩri tãimbị Mósē vé rī 'dụ nga. 'Í lã Í'dóngará 17:9-14; Ẹzị 15:1-5. † **3:3 3:3** *Ẹsī agá līkí 'bâ gí:* 'Bá rī újá dō ẹsī, ẽ'yī dō Yēsũ ri gí, ẹsī újángará 'dīri, ĩri sē 'bá rī adri 'bá Múngú vé ni, sũ ágélé lịngará ní sēe 'bá Īsērélẹ vé rī pi ní adrii 'bá Múngú vé ni rī tīnī. Páulū zị ẹsī újángará 'dīri lịngará ẹsī agá ni. ‡ **3:5 3:5** *Fārúsī:* Fārúsī rī pi ngúlúmū Yāhūdī rī pi vé tãimbị Mósē vé rī rụ'bá tītī rī pi. Kôpi 'dụkí índrí rī pi vé tã, āzini mālāyíkā rī pi vé tã 'bãá tã āmbúgú rú, kôpi ẽ'yīkí rá 'yozú kīnī, 'bá ũdrā'bá gí rī pi gō íngá ídri rú rá. 'Í lã Ẹzị 23:8.

ándúró má ní 'oó rī pi kú ẹ̀zì ãkó.

⁸ Má kãdõ tã ándúró má ní 'oó rī pi ãsámvú áamá, tã má ní Kúrísítõ Yèsũ ri ẹ̀'yǐzú Úpí mávé ni rú rī be, tã má ní Yèsũ ri ẹ̀'yǐzú rī ndē tã ãrěvú céré rá. Ádarú tã ándúró má ní 'oó rī pi céré ẹ̀zì ãkó, nóni índré má ní ãzãvũ rú, á ku kòpi ãrěvú céré gí, mâ 'bã rí ẹ̀sì Kúrísítõ drǐgé,

⁹ má adri rí 'bá ìrivé ni. Má ícò ícá pìrì Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé, má ní ríí tãìmbì Mósē vé rī 'duú ngaá rī sī ku, ma ícá pìrì Múngú ẹ̀ndrẹ̀tì gé, má ní Yèsũ Kúrísítõ ri ẹ̀'yǐí gí rī sī. Múngú ri 'bã ã'yī adri pìrì 'í ẹ̀ndrẹ̀tì gé, 'bá ní Yèsũ ri ẹ̀'yǐí gí rī sī.

¹⁰ Á lē Kúrísítõ ri nǐí, ãzini ùkpõ ìri ní íngázú gõzú ídri rú drãngará gálésìla rī nǐí, á lē ìzãngã nyaá sũ ìri ní nyaá rī tìni, ãzini á lē drãá sũ ìri ní drãá rī tìni,

¹¹ má kãdõ drãá, Múngú ẽ inga rí ma gõo ídri rú.

Á lē ỳ'bǐí ùkpõ sī ọ̀ngú rī njuú caá ỳdũ gé

¹² Tã má ní 'yoó 'dĩri, adri 'yozú kìnì, má ìsù tã 'dĩ'bée gí yã 'dĩni kuyé, dõku ã'yǐkí ma 'bá tã 'oópi pìrì ni gí yã 'dĩni kuyé. 'Bo á lē ọ̀ngú rī njuú ùkpõ sī, má adri rí sũ Kúrísítõ Yèsũ tìni, sũ ìri ní lēé rī tìni.

¹³ Má ẹ̀drípìì má ọ̀mvúpìì, má ícò 'yoó kìnì, á nga tã rī fũú tì ni gé gí yã 'dĩni ku. 'Bo má ãvī tã ándúró má ní 'oó aga'bée gí 'dã'bée sī gí, ma ri ỳ'bǐí ùkpõ sī, tã rī nga mụzú drǐdrǐ.

¹⁴ Á lē ỳ'bǐí ùkpõ sī Kúrísítõ ã vùdrǐ ùbǐí cĩmgbá cazú ỳdũ gé, mâ ìsù rí ãndēma Múngú

ní ma zizú fizú 'bũ gé rĩ, má ní Kúrísítō Yésũ ri ẽ'yĩĩ gí rĩ sī.

15 'Bâ Yésũ ri ẽ'yĩ'bán gí, pá tu'bán títì nō'bée, lē 'bâ ã'yĩkí tã 'dĩ'bée. Īmivé yĩkĩ kụ dō túngú tã urukọ'bée sī, Múngú ri ĩmi ní tã rĩ ẽ mị lū uletere.

16 Lē 'bâ nĩkí áamá múké 'yozú kínĩ, tã 'bán ní í'dó ngaá múké gí 'dĩ'bée, 'bâ 'dukí ngaá mužú áyu.

17 Má édrípìì má ómvúpìì má ní lēélē rĩ pi, lē ĩmi ũbĩkí tã má ní 'oó rĩ ã pámvú mužú, ĩmi ũnĩkí tã múké 'bán ní ímbá 'bán urukọ ní rií 'duyú ngaá rĩ pi, ĩmi 'dukí rí ngaá sũ kọpi ní ngaá rĩ tịni.

18 Má ũlū ándúrú tã 'dĩri ĩmi ní rá, má kĩnĩ, 'bán kárakará pi ímụ adri ari'ba Kúrísítō ĩ ní gbáá pẹtì alambaku sígè rĩ vé ni, 'bo á lē gōó ẹnđìì lūú ĩmi ní đìì, tã 'dĩri sē ĩzāngā ñō m̄á ẹsị, m̄ĩndrẹ alá m̄á mị céré céré.

19 'Bá 'dini 'dĩ'bée, kọpivé ụdũ, ĩ kọpi 'du ú'bé vūrā ĩ ní ĩzāngā nyazú ụdũ ákó rĩ agá. Tã kọpi ní 'báá āmbúgú ĩvé múngú rú rĩ, ĩri tã rụ'bán nōri vé rĩ, kọpi ri ĩ íngú tã drịnjá sē'bán ni pi sī, kọpi 'báki ẹsị céré tã nyọkú nōri vé rĩ drịgè.

20 'Bo āngū Úpí Kúrísítō ní adrizú 'bũ gé 'dāá rĩ, ĩri āngū 'bávè ni. 'Bâ ri ẹsị 'bā rizú 'bávè Úpí Yésũ Kúrísítō 'bâ Paápi rĩ vé ĩgōngará ũtèzú.

21 ĩri ũkpō be ngá ārēvú drịgè céré, ĩri úmvúlésĩ 'bávè rụ'bán ñma'bée ñmanma nō'bée újá ógú sũ ívé rĩ tịni.

4

1 Má ẹdrípìì má ọmvúpìì má ní lěélě rī pi, ma úvǎ be lězú mužú ìmi ndrezú. Ìmi sěkí ǎyīkō ga má ẹsì agá ambamba, ǎnděma mávé má ní ịsụ rī, ịri ìmi 'i. Kúru lě ìmi áwíkí tǎ 'oó pìrì Úpí ẹndrẹtì gé.

Páulū ímbá 'bá Úpí Yẹsū ri ẹ'yī' bá gí rī pi

2 Ẹwọdìyǎ, ìmi Sùtúkẹ be, ìmi 'bá Úpí ri ẹ'yī' bá gí nì pi, á mǎ ìmi drì ịrì sī, lě ìmi kukí ǎgátá ǎnì.

3 Má ọgúpì,* 'bǎ ri ẹzì nga mí be trú, á mǎ mi, lě mí ko ũkú mǎ ìzǎ ko' bá ú'dúkọ múké rī ǎ ũlúngará sī 'dī' bée ẹ ìzǎ koko, kọpì ríkí mǎ ìzǎ koó Kělemēnī be, ǎzini 'bá 'bá ní ríí ẹzì ngaá kọpì be trú rī pi be, 'bá 'dī' bée ǎrěvú céré, sīkí kọpívé rú búkū ídri vé rī agá rá.

4 Ìmi 'bá Úpí ri ẹ'yī' bá gí 'dī' bée, lě ìmi adrikí ǎyīkō sī. Á lě kpá ẹndìì 'yoó ìmi ní dīì, lě ìmi adrikí ǎyīkō sī.

5 Lě tǎ ìmi ní 'oó mužú ẹsì mǎdǎ sī rī ẹ índré 'bá rī pi ẹndrẹtì gé 'dǎlé múké. Ụ'dú Úpí ní ìgǔzú rī ícǎ ìnyinǎnǎ gí.

6 Tǎ ũkpó ũkpó ịsụ dō ìmi, lě ìmi ríkí ìmi ụsụú drǎǎ ku. Lě ìmi zíkí Múngú ri, ìmi 'bǎkí ìmivé tǎ céré ẹndrẹtì nì gé, ìmi sěkí ịri ní ọwǒ'dífô, ìmi mǎkí ngá ìmi ní lěé rī vú nì gé 'dǎlé.

7 Kúru ìmi ní Kúrísítō Yẹsū ri ẹ'yīì gí rī sī, ìmi ícǎ tǎkírì Múngú vé rī ịsụ rá, tǎkírì 'dīri tǎ be ǎmbúgú, 'bá áda ícǎ tǎ nì nīì ámá bǎ ku. Tǎkírì

* **4:3 4:3** *Má ọgúpì:* Má ọgúpì 'dīri vé rú sǎ ǎzi sī, ịri ícǎ adri Súzùgō.

'dīri, ĩri ĩmi ĩzã ko, sē ĩmi adri ũrĭ ãkó, ĩzãngã fi ãní ĩmĭ éśĭ agá ku.

8 Má édrĭpĭi má ómvúpĭi má ní lēélē rĭ pi, kōkōbĭ nōri vé ũdũ gé, á lē ĩmi ní tã āzi lūú, lē ĩmi 'bãkĭ ĩmivé yĭkĭ tã áda ni drĭgé, tã ĩ ní ĩnjĭ ĩnjĭ ni drĭgé, tã pĭrĭ ni drĭgé, tã uletere ũnjĭkãnyã ãkó ni drĭgé, tã 'bá rĭ pi ní lēélē ni pi drĭgé, tã 'bá rĭ pi ní rĭi éśĭ 'bãá céré kú drĭ ni gé rĭ pi drĭgé. Lē ĩmi 'bãkĭ éśĭ tã adri'bée múké múké ni pi drĭgé, āzini tã ĩ ní ĩngúngũ ni pi drĭgé.

9 Tã ĩmi ní yĭi má vúgá, ĩmi ní ũnĭi má vúgá, ĩmi ní ĩsú má vúgá, ĩmi ní ndree má ní 'oó rĭ, lē ĩmi 'dúkĭ tã 'dĭ'bée ngaánga. Kúru Múngú rĭipi tãkĭri sēepi rĭ ã adri ĩmi be.

Páulũ sē ōwō'dĭfô ngá ĩ ní sēé rĭ sĭ

10 Ma āyĭkō sĭ āmbúgú ĩmi ní gōó mâ tã ũsũú ngá sĭ dĭi rĭ sĭ, sē má ĩngú Úpĭ ri ãní rá. Á nĭ rá drĭdrĭ ni, ĩmi 'bãkĭ éśĭ ĩmivé rĭ céré kuú má drĭgé, 'bo ĩmi ĩsúkĭ drĭ drĭlé múké ĩmi ní ícózú mâ ĩzã kozú ngá sĭ ni kuyé.

11 Tã má ní átá 'dĭri adri 'yozú kĭnĭ, á lē ngá ĩmi vúgá yã 'dĭni kuyé. Tã má ní nĭi ámá rĭ, ngá má ní adrii ĩri be rĭ, dō ĩri mādãŋá yã, dō āmbúgú yã, ca má ní gĭ.

12 ĩzãngã ngá ãkō vé rĭ, á nĭ rá, adringára ngá be rĭ, á nĭ rá. Tã rĭ dō 'i nga mâ rĭ'bá gá ĩngóni, á nĭ rá. Adringára épĭ sĭ rĭ, á nĭ rá. Adringára ěbĭrĭ sĭ rĭ, á nĭ rá. Adringára ngá be tré dōku ngá ãkó rĭ, á nĭ rá.

13 Ma ícó tã rĭ pi ārēvú 'o céré ũkpō Kúrĭsĭtō ní sēé má ní rĭ sĭ.

14 'Bo ĩmi 'okí múké ĩmi ní mâ ĩzã koó tâ ũkpó ũkpó agá rĩ sī.

15 ĩmi 'bá Pīlīpōyī vé 'dī'bée, ĩmi nīkí rá, má ní íngázú āngũ Mākēdōnīyã vé rĩ gélésī, ímúzú ĩmi ní ụ'dúkọ múké rĩ í'dózú ũlúzú rĩ gé, ĩmi sokí ngá mâ ĩzã kozú nī, kánísã† āzi túngú ni 'o sụ 'dīri tịnị kuyé.

16 Má ní drī adrizú kūrú Tēsālōnikē vé rĩ agá 'dãá rĩ gé, ĩmi sokí má ní ngá sēé vú be kárakará.

17 Á 'yo tâ 'dīri 'dīni adri 'yozú kīnī, á lē ĩmi sokí má ní ngá sēé fēfē rú yã 'dīni kuyé, tâ má ní lēé rĩ, á lē Múngú ã sē ĩmi ní drīlé múké, ĩmi ní mâ ĩzã koó rĩ sī.

18 Nóni ngá má ní lēé rĩ pi ārēvú céré má ịsụ gí, ngá má ní ịsụ rĩ pi aga ngá má ní lēé rĩ pi rá. Ngá ĩmi ní ịpéé má ní Ēpāfūrōdítā drīgé 'dī'bée ca má ní gí. Ngá ĩmi ní sēé 'dī'bée, ẹjị ni ngũ ndrīndrī sụ rọbọjọ ĩ ní zãá Múngú ní rĩ tịnị, Múngú ã'yī tâ ni ẹsị be céré, sē ĩri ní āyīkō āmbúgú.

19 Ma Múngú ri zị ĩmi ní, ã sē rí ĩmi ní ngá ĩmi ní lēé rĩ pi. Ngá Múngú ní ímụ sēé ĩmi ní rĩ, ĩri drīlé múké íngápi Kúrísítō Yēsū vúgálésī rĩ.

20 Ē íngúkí Múngú 'bá Ẹtẹpị ri mụzú nyonyo. Āmīnã.

Páulū sē mōdó 'bá Pīlīpōyī vé rĩ pi ní.

21 ĩmi sēkí mōdó 'bá Kúrísítō Yēsū ri ẹ'yī' bá gí rĩ pi ní. 'Bá Yēsū ri ẹ'yī' bá gí adri' bá má be trú nō'bée, sēkí kpá ĩmi ní mōdó.

22 'Bá céré Yēsū ri ẹ'yī' bá gí rĩ pi sēkí ĩmi ní mōdó, agaápi rá rĩ, 'bá ri' bá ẹzị nga' bá 'bāgú

† 4:15 4:15 Kánísã: Kánísã ri 'bá Yēsū Kúrísítō ri ẹ'yī' bá gí rĩ pi.

ãmbúgú Rómã vé rĩ‡ vúgá rĩ pi sěkí céré ĩmi ní mōdó.

²³ Ęsị múké Úpí Yẹsũ Kúrísítō vé rĩ ã adri ĩmi be. Āmīnã.

‡ **4:22 4:22** *Bāgú ãmbúgú Rómã vé rĩ:* 'Bá Rómã vé rĩ pi ĩvé 'bāgú ãmbúgú rĩ zị ĩvé tị sị Kāyísárã. Īri 'bāgú ãmbúgú 'bāgú āngũ āndiāndí rĩ pi agá rĩ pi drịgé, āngũ Yűdáyã vé rĩ drịgé, āngũ Gālíláyã vé rĩ drịgé, āzini āngũ Yāhűđị rĩ pi vé rĩ drịgé.

Keliko

Keliko: Ụ'dụkọ Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Keliko

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 6 May 2025

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20